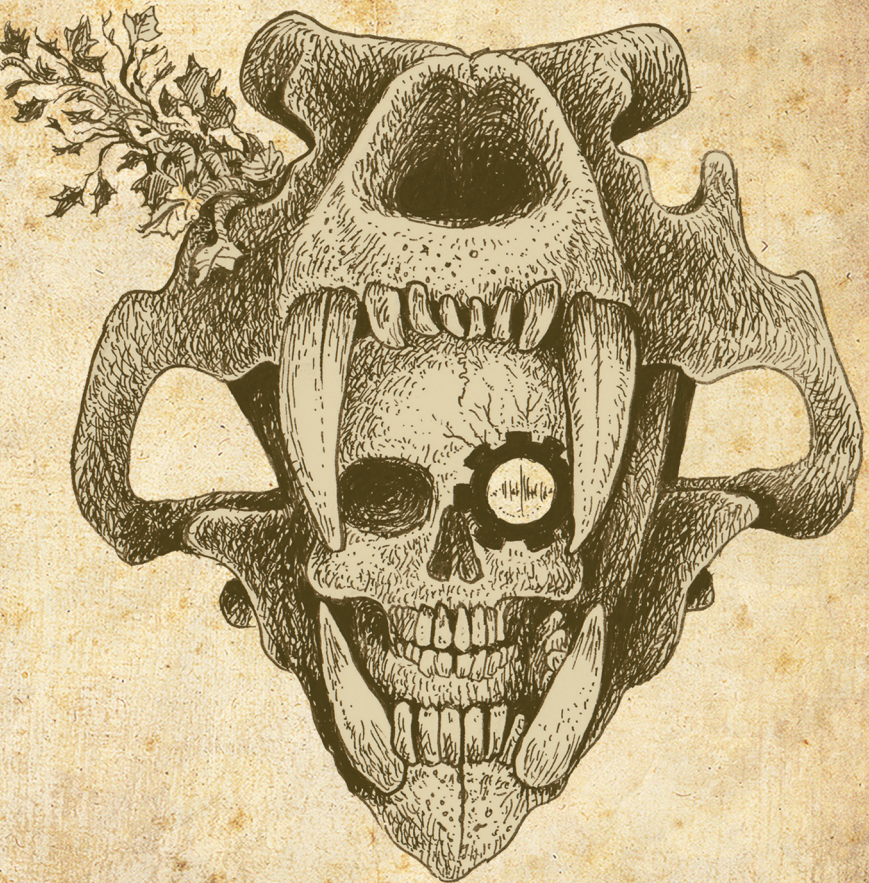

Kainuun karhu

ja muita runoja ja kertomuksia

Aleksí Ilkonen

Kainuun karhu

ja muita runoja ja kertomuksia

Kainuun karhu

ja muita runoja ja kertomuksia

Aleksi Ikonen

© 2022 AleksI Ikonen

Kannen kuva: Ismo Funke

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki,
Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand,
Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-4775-9

Sisällys

Alkusanat.....	1
Kertomuksia	4
Kainuun karhu	5
Suuret kalat.....	18
En voisi ikinä tehdä sellaista	20
Puoleinen	32
Gammasäteitä	36
Pienin tassuin vietyä.....	57
Yövieraus.....	60
Juhannuskokko	72
Pitkät jäähyväiset.....	76
Kaksi katua	109
Syvin kohta.....	114
Perhekalleus.....	143
Ensimmäinen eläkepäivä	177
Muuli	181
Epämukavia totuuksia	193
Sinappikaasua	195
Cooperin testi.....	199
Kanki Kolehmainen.....	204
Sauna sumuisessa saarella	207
Runoutta	214
Pakkaset uudenvuoden jälkeen.....	215
Maaliskuu	217
Maalismetsän hämärä	218
Jään äänet.....	219
Vapaan veden ensi huokaus.....	220
Kun ensimmäinen pääsky	221

Tuuli mökkijärven rannassa.....	222
Älä inise.....	223
Yllättävä keski-ikä.....	224
Vastasyntynyt.....	225
Torikahvit.....	227
Torkut kesäauringossa.....	229
Inhoan kypsää kesää.....	230
Paisteisen kaatosateen jälkeen.....	232
Kulo.....	233
Lokakuun aamu on kohtelias vieras.....	234
Lumihiutale.....	235
Ilmarisen Datsuni.....	236
Vessajono.....	240
Aamuköllöttely.....	241
Hipsu.....	242
Palapeli.....	243
Myrskyn jälkeen ei ole poutasää.....	245
Päiväviisumi.....	246
Väsymys.....	247
Aamu-urautuminen.....	248
Tekemättömät.....	249
Sikari.....	251
Elonjuhla.....	252
Mitä tänään syötäisiin?.....	253
Jos julistat suuresti.....	254
Uusi kirja.....	255
Ihmispiramidi.....	256
Uudet kengät.....	258
Kodinvaihtaja.....	259
Vahtinalle.....	260
Takan äärellä.....	261

Paratiisin portit	263
Jälkiviisaudet	264

Alkusanat

Pitelet käsissäsi toista novellikokoelmaani. Ensimmäisen, Valkoisen Lentokoneen, tilasin omakustanteena yliopiston kirjapainosta syksyllä 2014. Sen jälkeen kirjoitusharrastukseni on muuttunut kunnianhimoisemmaksi. Oppia on haettu niin kursseilta, toisilta kirjoittajilta kuin lukemisestakin. Minusta on tullut kriittisempi omaa tekstiäni kohtaan mutta sitä kautta, toivottavasti, myös parempi kirjoittaja. Erityiskiitoksen kirjoitusteni sysäämisestä eteenpäin ansaitsee Mikkelin kirjoittajayhdistys, johon liityin syksystä 2018. Sen tarjoamat säännölliset aikarajat, tyylilliset haasteet ja rakentava palaute ovat luultavasti kehittäneet kykyäni tuottaa tekstiä enemmän, kuin mikään muu yksittäinen tekijä.

Novellintuotantoni on ollut hitaampaa sitten edellisen kokoelman. Suurin syy tähän on romaani-käsikirjoitus, josta tämän kokoelman kasaamisen aikaan olen saanut valmiiksi jo neljä vedosta. Viides toivottavasti jää viimeiseksi. Siitä puheen ollen, oman kiitoksensa ansaitsee myös Anne Leinonen, jonka romaanin rakenne -kurssi sai kirjan työstämisen todella vauhtiin.

Romaanipainin keskelläkin on novellilla kuitenkin oma, oleellinen paikkansa. Novellit ovat kuin makuaistia kirkastavia inkiväärinpalasia romaani-lukujen sushin rinnalla. Ne antavat mahdollisuuden kokeilla tyylejä ja pyöritellä teemoja, jotka eivät välttämättä kantaisi kokonaisen romaanin läpi (tai joita ei olisi kärsivällisyyttä kirjoittaa romaaniksi). Novellieni tyyli on edelleen sciifiin ja fantasiaan päin kallellaan, vaikka sisältääkin myös muuta fiktiota.

Tämän kokoelman toinen osuus, runous, on huomattavasti tuoreempi tulokas kirjallisissa harrastuksissani. Vasta muutaman viime vuoden aikana olen alkanut lukea runoja, ja ensimmäiset omat runoni kirjoitin joulukuussa 2019. Siitä se tulvaportti sitten aukesikin. Runo tekstilajina täyttää minulle kirjoittajana täysin erilaisen tarpeen, kuin proosamuotoinen novelli tai romaani. Proosa tarvitsee kantaakseen ainakin jonkinlaisen tarinan taustallensa. Runo sen sijaan voi kietoutua minkä tahansa yksittäisen ajatuksen, tunteen havainnon tai ilmiön ympärille ilman, että tarinan tarvitsee alkaa tai päättyä, tai että sitä havainnoisi yksikään hahmo. Runolla ei ole kaarta, ainoastaan hetki. Tämän teoksen runot on jaettu kahteen karkeaan kokonaisuuteen. Alun luontorunot on järjestelty vuodenvieroa myötäillen. Loppujen aiheet kumpuavat sekalaisesta elämästä.

Loppuun olen kasannut vielä hieman koottuja

selityksiä tekstien alkuperästä ja niihin liittyvistä ajatuksista, mikäli sellaiset lukijaa kiinnostavat. Tämä ylellisyys tosin koskee vain novelleja. Runot ovat nimitäin hieman kuin kissoja. Niiden on annettava tulla luokse omia aikojaan, ja jos niitä avaa varomattomasti, ne lakkaavat toimimasta.

Näillä puheilla (teksteillä?) toivon, että viihdyt kirjoitelmieni parissa.

Kertomuksia

Kainuun karhu

Enpä ollut sukuni ainoa noita. Isoisäni väki tultiin kuulemma aikanaan haastamaan kaukaakin, mutta joka kerta oli tappio haastajan osana. Isäni sen sijaan ei noituutta kaivannut, tuskinpa olisi osannutkaan. Häntä kiinnosti pellossa vilja, järvessä kuhat ja ahvenet. Suurissa kuusissa näki suoran tukin, mutta ei tuonpuoleista lainkaan. Isoisäni kanssa sen sijaan kiersimme monesti pihan piirin. Vanhan pihapuun koloon laitoin kolikon, jotta haltija pysyisi myötämielisenä. Viljaa annoimme saunalle ja riihelle. Eläinsuojoiin sisään emme kuitenkaan menneet, sillä ne kuuluivat naisen väelle. Samoin jos kylän miehet unohtivat kalastusvälineitään näkyville, usutti isoisä kiireesti äitini niitä koskettelemaan ja niiden päälle sylkemään, naisen väellään miehen työkalut pilaamaan. Siten kalaonnea riittäisi meille enemmän.

Sukumme hiisi seurasi pihan puuhia läheisestä, tummasta puustosta. Isät ja äidit lienivät tyytyväisiä jälkeläisiinsä, koska vilja ei pellostakaan loppunut, eikä kala järvestä, eikä riista metsästä. Mutta isoisä ei viipynyt rajatta minua opettamassa. Eikä hän suvun hiiteenkään painautunut oman isänsä viereen, vaan pohjoiseen. Kovin oli nimittäin isoisäni ylpeä taidoistaan ja siitä,

ettei kukaan ollut hänen väkeään päihittänyt. Mutta isoisä oli kuullut noidasta pohjoisessa, kaukana Kainuun korvessa, jonka manaus ajoi rohkeammatkin etelämmäs. Niinpä isoisä pakkasi säkkiinsä hyvän peltomme leipiä ja rannalla kuivattua kalaa, sekä suolaista silavaa ja hirveä ja manansa mahdin näyttääkseen lähti vaeltamaan. Uhostaan huolimatta isoisä oli kuitenkin jo vuosiensa painama. Ei hän ikinä palannut, eikä häntä saatu laittaa kotihiitemme suojiin pihan piiriä valvomaan.

Mutta vaikka isoisä ei pohjoisesta palannutkaan, oli loppu talon väki vielä suopealla päällä. Meille antoivat pelto ja järvi ja metsä, ja puutetta emme joutuneet näkemään. Kylältä sain morsiamekseni kauniin Vienan, vaikka moni valintaansa sylki ja kirosikin. Kiersipä huhu, että olin isänsä uhkaillut tai peräti noitunut tyttärensä käden antamaan, mutta siihen ei minulla ollut tarvetta. Päin vastoin, sanoi nuorikkoni minulle, mikäpä sen jännittävämpää, kuin saada noita puolisokseen. Sylkekööt ja kirotkoot siis vaikka koko kylä, sillä heidän kirossaan ei meillä ollut pelättävää; varokoot vain itse, jos erehtyisivät rajojaan ylittämään! Näin asetuimme tilan pienempään kammariin.

Lienikö syynä sitten isäni muistamattomuus haltiain kanssa sopimiseen, mutta muutamia vuosia avioon astumiseni jälkeen, ensimmäisen poikamme askelia tapaillessa, tippui isäni heinäparvelta ja niin laskettiin

hänetkin suvun hiiteen, omien isovanhempiensa huomaan. Niin jäin ainoaksi mieheksi taloon. Ensi töikseni kiersin pihan piirin, hiiden sekä rannan ja metsän uhrikivet ja jokaisen ilmansuunnan, ja kaikkialle annoin hieman pellosta ja järvestä ja metsästä. Jokaista tervehdin ja kiitin, mutta myös ankarasti muistutin vanhoista sovituista ja luvatuista. Tästä taas ilmeisesti haltiat leppyivät, sillä talo säästyi uusilta onnettomuuksilta. Silloinkin, kun halla vei viljaa muiden pelloilta, sai vilja meidän pellollamme kasvaa surutta. Jälleen huhuttiin, että noituudellani olin vienyt muiden kasvuonnen, mutta puhukoot taas lämpimikseen. Mitäpä he sen enempää uskaltaisivat, kuin Vienaa kosiessani.

Kaunis Vienani antoi minulle tyttärenkin, ja vielä toisen pojan. Vanhimmalle pojistani aloin nuoresta pitäen opettaa pihan piiriä ja luontonsa kovettamista ja opetin häntä haistamaan kalman. Nopeasti kävikin niin, että taaperosta oli varttunut itsevarma nuori poika, jonka manaus oli väkevää kuin vanhankin tietäjän. Myös nuorempaa poikaani opetin ja oppi mitä oppi, mutta veljensä veroiseksi hän ei osoittautunut. Vanheneva äitini sen sijaan opetti Vienalle ja tyttarellemme naisen keinot, ja yhdessä he kulkivat karjasuojien asukkien kanssa neuvoa pitämässä.

Niin kulki elomme rauhaisasti, ja vuosien virratessa taisin unohtaa kiertää pihan piirin ja muistuttaa haltioita vanhoista luvatuista. Näin uskon käyneen,

sillä niin pahasti pelästytti Vienani minut eräänä juhannusviikon yönä.

Rauhassa nukuimme suuressa kammarissa, kun jokin ääni minut herätti. Se oli Viena, huutaen öisessä unessansa. Harva painajainen uskalsi meidän kynnyksellemme, ja siksi hämmennyin. Viena huusi uudestaan, ja vielä kolmannenkin kerran. Kosketin häntä herättääkseni, mutta silloin hän ärähtäen kävi kimppuuni, sormet koukistettuina kuin käyrät kynnet, ja veti juomun rinnuksiini. Älähtäen hyökkäsin sängystä ja kaunis Vienani, alastomana kuin vastasyntynyt, hyökkäsi perässäni, äristen kuin metsän peto. Hädissäni huitaisin häntä kauemmas, ja onneksi onnettomuudessa osui kihlasormuksemme hopea häntä huuleen. Kiljahtaen tällä kertaa ihmisen lailla Vienani pudota mätkähti takaisin sänkyymme, ja katsoi minua kuin muukalaista.

Siltä istumalta otin hänen kihlasormuksensa yöpöydältä, missä hän sitä säilytti, lujitin luontoani ja manasin ankarasti, sormuksen läpi puhaltaen ja järven vettä soikosta valuttaen, ja sillä vielä hangon rautaa ja takan peruskiveä koskettaen. Sitten käskin Vienan pitää sormustaan aina siitä eteenpäin. Vaikka se päivän töissä vahingoittuisikin, ei hän sitä saisi ottaa pois.

Näitä kaikkia toimiani seurasi Vienani vakavana, mutta ei virkkanut mitään; olihan totinen painajainen

Sähköinen silmä tarkkailee syvintä kohtaa.
Koneäly viestii haudan takaa. Vanha valo laulaa
itsensä viskiltä tuoksuvaan vapauteen ja kouko nostetaan
noitaa kiusaamaan. Kainuun karhu hypähtelee kevein askelin
pitkin spekulatiivisen fiktion varjoisia metsiä ja neonvalon
kirkastamia betonikujia. Runous perkaa kauheutta ja
kauneutta siinä, mikä on.

Kainuun karhu on Aleksii Ikkosen toinen
novelli- ja ensimmäinen runokokoelma.

ISBN 978-952-804-775-9
Kannen suunnittelu ja piirros:
Ismo Funke